

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Certamen primum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

sele prædicata quævis, siue in linea physica, siue mora: admitti in Deo possent: cum Dei perfectissimis in utroque genere prædicatis identificarentur: quare vt ad Deum cuiusque identitatem admittantur prædicata quævis, secundum essentiam, & formalitatem suam consideranda sunt, an imperfectionem de se se formaliter includant? si enim includant, reicienda erunt, neque admittenda ad Dei, diuinorumque identitatem. Alias frustra à Patribus, & Theologis ad eiusmodi admissionem, de prædicatis, de quibus, an admittenda in Deo sint, necne? disputatur, examinaretur: perfectiones simpliciter simplices, nullamque de se imperfectionem deuoluentes sint, necne? vt vel admittantur vel excludantur à diuinorum identitate: quare ni falsum esset, vt vidimus minoritatem perfectionis è genere suo amoris Dei de seipso propter creaturas, vt finem, imperfectionem claudere, negandum esset antecedens: quoniam vero falsum prorsus id est, erit antecedens admittendum & consequentia neganda, vt dicebamus numero quarto.

7. Dices tandem: Deus ob bonitatem suam comprehendit se, ac subinde sua omnia amat pro priori ad omnem creaturarum amorem: ergo omnimodo, quo amabilis est, & sua omnia amabilia sunt, se amat pro priori ad omnem creaturarum amorem: ergo nequit se amare propter creaturas, maxime vt finem, siue ob finalem eorum motionem ad sui ipsius amorem patet: quia ad amorem sui ob motionem finalem creaturarum oportet creaturas amari, immo in ea linea finalis motionis præamari, cum implicet esse, vel intelligi amorem alicuius propter aliud necdum amatum: quod argumentum, est minus efficaciter contra creaturarum amorem diuinum propter ipsas assertum à nobis quasi, certamine 2. etiam procedit: siquidem, cum amor Dei comprehendens sit, pro priori etiam Dei sunt, quarumque subinde amor ad formalem comprehensionem amoris sui spectat, omnimodo amantur: cum quo pugnat amari pro posteriori propter ipsas; alioqui omni modo quo amabiles sunt non amarentur pro priori, vt dicitur, oportetque, vt Dei amor comprehensiuus sit pro priori, quo se propter seipsum amat, vt supponitur.

8. Sed huic obiectioni tenentur omnes (etiam aduersarii) vtrique per illam impugnata conclusionem) satisfacere: siquidem quovisque creaturae sint, vt absolute existentes, non videntur formaliter, & exercite amari, si quid præstat obiectio. Nihil autem præstat: quia, cum intrinseca Dei bonitas, tum in ordine ad se, quæ est entitativa, & moralis, tum in ordine (nostro modo concipiendi) ad alia, quæ est utilitatis, & conducen-
tiae ad creaturas: ab illis tamen re ipsa absoluta, adæquatam motuum specificatum diuini amoris, vt diximus, sit pro priori illo, quo ob suam bonitatem seipsum, & propter seipsum diligit Deus omni amor formalis, & quoad substantiam, & modum amabilem omnium esse intelligitur; quin accessu obiecti extrinseci, siue pure terminatiui, siue quoquo modo motui pro posteriori aliquid formalis amoris erga, vel propter extrinsecum Deo obiectum aliud accretat: quare pro illo priori omni amoris, & Dei, & amabilem aliorum quoad substantiam, & modum formalis: quare & comprehensiuus amor est, quin obiecta alia siue pure terminatiua, siue etiam motiua accesserint: quod in amore creato non contingit: è cuius, quoad hoc ignorato discrimine, & obiecto præsens, & alia, ex eius inter vtrumque amorem discriminis obseruatione, superius dissecta speciem difficultatis plurimum mentibus ingerunt.

DISPUTATIO III.

De diuine voluntatis, atque eius
actuum libertate erga creata obiecta,
eiusque magnitudine, & constitu-
tione.

DIFFICILLIMAM Theologia totius
disputationem magna sui parte aggredi-
mur: in ea quippe de libertate diuinorum
volitionum, & affectuum Catholica veritas
statuenda primum est: id quod adeo
exiguit difficultatis secundum se est, vt
supponi potius, quam disputari à Catholicis Doctores
posset, vt de facto ab eorum nonnullis sine disputatione
supponitur. A nobis autem exacta disputatione sta-
tuetur, ne dogmatis huius Catholici (sicut nec cæte-
rorum quæ in Theologicis aliis controuersis occurrunt)
fundamenta Theologica ignorentur. Secundo de liber-
tatis volitionum diuinorum constitutio in Dei arcibus
abstrusissimum, (& ex quo, vel maxime dogmatica ca-
rum libertas impetitur) quoad fieri pro nostro hoc via
statu, & capto poterit, disputabitur. Tertio vno liber-
tatis genere, contrarietatisque, an etiam contradictionis vel
neutra diuine volitiones possint gaudere? Quarto de qui-
buslibet obiectis libera volitio à Deo concipi possit: si
enim erga nullam concipi adeo libera volitio valeret
libertas volitionis diuine esset absolute impossibilis.

QVÆSTIO I.

Siue diuine voluntati, & volitioni
absolute libertas?

Triusque, & potentia volitua, & volitionis li-
bertatem eidem quaestioni, & examini subiiciamus:
quia eadem potentia libertate vtrumque liberum absolute
est, cum ponitur à potentia actus: siquidem indiffe-
rentia potentia ad actum eiusque oppositum, vel omni-
nem potentia libera formaliter & in actu primo est: e-
demque potentia in actu primo indifferenti ad alteru-
trum, cum alterum ab ipsa, qua indifferenti ad illud
eiusque oppositum, procedit, liberum per putam ex-
trinsecam denominationem absolute dicitur, & est;
illud autem absolute tituli quaestioni supra volitionem
non cadit, & appellat, sed supra liberum: appellat
quippe supra volitionem, hunc reddere posset scilicet:
an Dei volitio absolute talis libera sit? quasi, non li-
bera, Dei volitio absolute (vt æquiuocari legens pos-
set) non foret: quod citra dubium falsum est: cum
Dei erga seipsum volitio, quæ absolute libera non est
sed prorsus necessaria per omnes, volitio tamen Dei
absolute sit; immo & omnivolitio, vt sæpe diximus
& dicemus; cadens verò illud absolute supra liberum
extra æquiuocationis periculum, an Dei volitioni abso-
lute tali circa obiectum aliquod libertas absolute talis
possit subesse? explorato significat.

CERTAMEN I.

1. **C**ontra Dei, ac subinde diuine voluntatis, &
volitionis libertatem errauit quandoque Aristo-
teles veterum fere omnium & Recentiorum iudicio, quo-
rum longum syllabum texi noster Ruiz de Montoya

Disp. III. Quæst. I. Certam. I. & II. 37

d. 7. scilicet. 1. num. 1. scilicet. 4. num. 4. constatur ex 8. Physi-
corum textu 9. 13. 52. 53. id est Dei seu motoris primi
immutabilitate deducens 1. sicuti & 2. de celo text. 21.
& 35. & 1. de generat. text. 16. & lib. 2. textu 56. ac
9. Metaph. textu 17. statuit æternis nihil esse in poten-
tia, sed omnia in actu: quare de calorum quiete ti-
mendum non esse, cum æternitatis titulo tam ipsi quam
eorum motor in potentia siue actiua, siue passiua non
sint ad non mouendum: ex quo etiam 12. Metaph. text. 6.
concludit satis non esse ponere substantiam æternam po-
tentem mouere, nisi actu & ex necessitate mouens motio-
ne ipsas substantias identificata asseratur: in errorem eun-
dem lapsi sunt eius commentator Auerroes 8. Physicor.
text. 6. Simplicius 6. Physicorum text. 15. Avicenna 9. sue
Metaph. capite 4. Theophrastus & Porphyrius, apud relatos
à Ruiz citata scilicet. 1. n. 1.

2. Vnum alibi ex his perique ritè de diuini arbitrij,
& voluntatis libertate censuerunt, vt ex iam subicien-
dis eorum sententiis elatebit: quare eos ea in re varios,
atque pro occurrentium difficultatum impetu hinc inde
iactatos certum est. Aristoteles 4. Topic. cap. 5. Deo
potestatem ad agendum praua, quæ absque libertate non
sunt: quare & hanc Deo concedit, etiam in primo turpi-
ter erret, nec satis ratione, quam subiungit Deo à culpæ
facilitate excuset: item Alexand. lib. de fato ex Aristot.
docet, beneficia à Deo esse petenda: quia ea præstare
vel secus potest. Hac resse Lærtio in eius vita à prima
causâ Deo misericordiam moribus Aristoteles implo-
rauit: quo ipsius libertatem professus est. Deinde 2.
Majior. Moral. post finem, & 7. Ethic. ad eundem post
medium Deum nullo egere statuit: egeret autem multis,
si causa ex necessitate vellet & operaretur. Insuper 8.
Ethicor. cap. 7. & lib. 10. cap. 8. virum probum Deo ami-
cum fateri quod amare libero vtique esse non potest,
Miles docuit 2. Physicor. textu 49. Deum agere per in-
tellectum & voluntatem, quo nonnulli putant, Dei in
decedendo, & operando ad extra libertatem suppo-
situm ab Aristotele; sed male iudicant: nam se per intel-
lectum, & voluntatem absque libertate tamen villa Deus
amat, & Spiritum Sanctum producit.

3. Præterea 10. majior. moral. cap. 8. ait Deum bo-
næ & malæ pro cuiusque meritis dispensare: quod absque
distinquentis libertate non fit, & hanc quidem bonorum,
malorumque distributionem, & omnium gubernationem
Dei præscripto (non secus atque ex cuiusvis Naucleri
in sua nauis, aut Principis in sua Prouincia) in vniuerso
hoc prouenire fateretur, sub finem libri de mundo ad Ale-
xandrum, verba sunt. Ad summam: Quod in nauis guber-
nator, in curis auriga, in ciuitate lex, in choro præcen-
tor, in exercitu Imperator, hoc idem in mundo est Deus.
Nisi quod illis ipsis principatus laboriosus, perturbatus, &
anctus est; Deus autem expertus omnis molestiæ, laboris,
nullaque corporis afferens imbecillitatem. Nam cum in
re immobili collocatur; omnia qua vult, mouet: arbi-
traturque suo in diuersis rerum generibus, & naturis ver-
sat. Nec dissimilem fluctuationem passi sunt citati reli-
qui. Nam Avicenna 9. Metaph. cap. 1. med. primo prin-
cipio Deo contingens ac minime necessarium fuisse crea-
re docuit, quod liberum eius arbitrium, & voluntatem
creandi includit. Auerroes itidem in distinctione distin-
ctionum 2. 3. dubit. 1. & 2. libertatem Dei sensit, &
fateretur.

4. Firmius contra libertatem Dei, ac decretorum
eius aberrant Abailardus & VViclef apud VValden-
sem 1. doctrinal. fidei cap. 10. docentes Deum non posse
facere, nisi ea quæ facit, ac proinde omnia etiam à Deo
ex necessitate euenire: subscribere huic errori Lutherus
2. 3. 6. Bucerus lib. de concord. doctrinæ c. de libero arbi-
trio. Caluinus 1. Instit. c. 16. §. 3. & hi quidem duo
postremi ita errorem istum explicant, vt nequeat non
quælibet ac pessimo sensu intelligi: illud quippe VVi-
clef, quod scilicet Deus non possit facere, nisi ea quæ fa-
cit secundum se, minus duram capit interpretationem:
nempe Deum casu, quo aliquid facturus sit, non alia
facere posse ab his, quæ facit; quia ea, & non alia
facere debet, non tamen, ad hæc adhuc quæ fecit, fa-
cienda temeris ac subinde libere absolute ea fecisse, cum ea
non facere absolute potuerit, id quod sola necessitate,
sue physica, siue metaphysica, siue moralis voluntatis

Dei ad optimum ex creatis & volendum, & præstandum
non sublatâ absolute diuina libertate saluaretur, vt ex
dicendis quæst. 4. parebit. Caluinus vero ita neque sane
extra VViclef, & Lutheri magistri mentem eum erro-
rem explicat: scilicet, Deum agere necessario quidquid
potest agere: nec posse cessare ab eo quod facit, nec aliud
facere posse, vt noster interpretatur Bellarminus tom. 3.
lib. 3. de gratia, & libero arbitrio cap. 15. vers. finem: qui-
bus omnem prorsus Dei in decernendo & operando li-
bertatem excludit.

CERTAMEN II.

Diuina voluntatis absoluta libertas ab authoritate stabilitur.

1. Dogmatica voluntatis, & volitionis erga creatâ
libertas absoluta Philosophorum (si memoratos
ea in re varios excipias) gentiumque omnium autori-
tate probatur: excipio autem varios; quia, etsi locis dat-
is certam. 1. num. 2. & 3. eam expresse fateantur varij
testes variationis exceptionem patiuntur: neque mul-
tum in re adeo clara referat ex tempore quo, vel fauen-
tia, vel aduersantia loca scripserunt, in qua tandem sen-
tentia fuerint, quamve retractauerint, magno difficili-
superuacuo labore indagare. Firmus igitur omnique ex-
ceptione maior veritatis huius testis est Plato sic Ange-
los, seu Deos à se factos Deum alloquentem inducens.
Non estis penitus immortales, neque penitus indissolubiles,
non tamen soluemini, nec moris sortem sequeremini: cum
mea voluntas maius adhuc. & præstantius vinculum
vobis contigerit. Ita ille in Timæo longe à principio:
quibus aliam voluntatem Dei illis contigisse potuisse,
quæ perpetuitatis illorum vinculum non esset, ac proin-
de libera absolute Dei voluntate perenniter seruando
Angelos fatur: idem in Alcibiade primo siue de natura
humana siue liberam Deo disponendi, vel impediendi
actiones nostras admittit, cum ex Socratis præscripto
docet faciendis à nobis præstandum si Deus voluerit, vt
ea potestatis libertatisque ingenua professio operum no-
strorum aggræssionem debita pietate anteiret.

2. Gentis omnes supplicia ob male acta à suis quæ-
quæ Diis timebant, veniam precabantur, periculorum
creptionem, malorum imminetium auersionem, atque
opprimetium excussionem, bonorumque elargitionem
suis precibus, maculatque hostiis rogabant etiam illæ,
quæ stellarum fatum asserbant, teste Nysseno lib. de fa-
to cap. 36. de quibus ita rogantibus, Deumque inuo-
cantibus, ac cælum non Capitolium in suis æumnis
aspicientibus sic exclamauit Tertullianus cap. 7. Apolog.
d. testimonium anima naturaliter Christiana: quia sci-
licet Deum ad veniam, malorum auersionem, ac præ-
standa beneficia precibus, obsequiis, & sacrificiis flexi-
bilem, ac subinde ad vtrumvis liberum, nec ad alte-
rum naturæ, & necessitate determinatum, vt fides Chri-
stiana docet, naturalis rationis ductu conspirato om-
nes homines cognoscebant, nihil enim horum nisi stu-
pide, & amenter peti, timeri, sperari, affecti nescio
agente, atque ad operandum, præstandumque, vel se-
cus, sui impote posset: quare vel omne hominum ge-
nus naturæ, & rationis ductu aberrare, vel Deum agens
liberum esse erit fatendum. Hoc è gentium omnium au-
thoritate petitum argumentum, plures præterea pure
naturales Philosophicas rationes continet demon-
stratiuas.

3. Sed firmius veritas hæc fundamentum in Scriptu-
ra Sacra habet, Psalm. 93. Deus vltionum libere egit: ac
passim in Psalmis, Prophetis pœnæ malis, & præmij re-
tributio bonis petitur à Deo, misericordia, & auersio
malorum siue imminetium, siue deprimentium roga-
tur, speratur, sollicitaturque victimis, & holocaustis
oblatis: quibus omnibus & singulis Dei libertas sup-
ponitur, atque certo fidei proxime deducitur: sed
eis, quia innumera nec formaliter, sed illatiue so-
lum præsens dogma continentibus illam solum locum
E 3 Psalmi